

Prinsjesdag
15 september
2026

De belangrijkste ontwikkelingen voor de gehandicaptenzorg de komende jaren

Inleiding

In deze notitie informeren we u over de belangrijkste onderwerpen uit de Miljoenennota en de begrotingen van de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en Justitie en Veiligheid (JenV) die van belang zijn voor de gehandicaptenzorg en de jeugdzorg.

We hebben de beleidsmaatregelen geordend op thema's die belangrijk zijn voor onze sector en verwijzen, waar mogelijk, naar eerdere berichtgeving op onze website.

De Miljoenennota en begrotingen voor 2027 bevatten voor de gehandicaptenzorg geen verrassingen. Theo van Uum, directeur van de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN): 'Voor de zomer werd al duidelijk dat de bezuinigingen op de gehandicaptenzorg van tafel zijn en dat is vandaag opnieuw bevestigd. Wel maken we ons zorgen over de gevolgen van de versobering van zorg en uitkeringen voor kwetsbare groepen.'

Onze eerste reactie op de kabinetsplannen vindt u op onze site: [Prinsjesdag: geen verrassingen voor gehandicaptenzorg, wel zorgen.](#)

In deze notitie geven we duiding op de volgende onderwerpen:

1. Arbeidsmarkt, opleiden en ontwikkelen
2. Inclusieve samenleving
3. Passende zorg
4. Langdurige zorg (financiën)
5. Kennis-, informatie- en innovatiebeleid
6. Sociaal domein
7. Forensische zorg
8. Administratieve lasten, digitalisering en technologie
9. Duurzaamheid
10. Onderwijs - zorg
11. Wonen

1. Arbeidsmarkt, opleiden en ontwikkelen

Zelfstandigen zonder personeel

Het kabinet werkt aan nieuwe regels voor zelfstandigen. Daarbij zet het kabinet in op drie sporen: een gelijk speelveld tussen contractvormen, meer duidelijkheid over de afbakening tussen werknemer en zelfstandige en verbetering van de handhaving op schijnzelfstandigheid.

Daarnaast werkt het kabinet aan een Zelfstandigenwet, waarmee het zelfstandig ondernemerschap nadrukkelijk wil erkennen en verduidelijken. De inzet is om deze wet vóór de zomer van 2027 naar de Tweede Kamer te sturen. Tegelijkertijd blijft de handhaving op schijnzelfstandigheid van kracht en wordt gewerkt aan een verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen. Ook heeft de Tweede Kamer een wetsvoorstel aangenomen dat een rechtsvermoeden van een arbeidsovereenkomst introduceert bij een uurtarief tot € 38.

Deze ontwikkelingen raken zorgorganisaties die zelfstandigen inzetten direct. Organisaties moeten arbeidsrelaties en contracten kritisch blijven beoordelen, terwijl het juridische kader tegelijkertijd in beweging is. De combinatie van nieuwe wetgeving, het rechtsvermoeden bij lagere tarieven en de handhaving op schijnzelfstandigheid vraagt om duidelijke en uitvoerbare regels.

Tegelijkertijd wordt het voor zorgorganisaties steeds lastiger om gespecialiseerde zelfstandigen in te zetten. Strengere regelgeving en handhaving kunnen de beschikbare flexibiliteit beperken, terwijl de vraag naar specifieke expertise en tijdelijke capaciteit

onverminderd groot blijft. Daarnaast kunnen nieuwe verplichtingen voor zelfstandigen doorwerken in tarieven en daarmee de kosten van inzet verhogen.

De VGN vindt het positief dat het kabinet werkt aan meer duidelijkheid over de positie van zelfstandigen en erkent dat zelfstandig ondernemerschap een blijvende plaats heeft op de arbeidsmarkt. De aangekondigde Zelfstandigenwet kan bijdragen aan meer helderheid voor zowel zelfstandigen als opdrachtgevers.

Tegelijkertijd zien wij dat voor zorgorganisaties nog veel onzekerheid bestaat over de praktische uitwerking van de verschillende wetsvoorstellen en de toekomstige beoordeling van arbeidsrelaties. Zolang hierover onduidelijkheid bestaat, blijft het risico bestaan dat organisaties terughoudender worden in de inzet van zelfstandigen. Daarom blijft het van belang dat er voldoende ruimte is voor de inzet van zelfstandigen, wanneer dit aantoonbaar past binnen de wettelijke kaders. Want in de gehandicaptenzorg zijn gespecialiseerde expertise en flexibele capaciteit regelmatig noodzakelijk om ondersteuning te kunnen blijven organiseren. Wanneer onduidelijkheid over wet- en regelgeving leidt tot minder beschikbare zelfstandigen, kan dit gevolgen hebben voor de continuïteit van ondersteuning, de beschikbaarheid van professionals en de organiseerbaarheid van zorg.

De VGN is en blijft tegen schijnzelfstandigheid. We zetten in op vaste teams (dat is noodzakelijk voor onze cliënten) met een beperkte flexibele schil, liefst via uitzendbureaus of een flexpool. Onder specifieke omstandigheden (die natuurlijk moeten voldoen aan de wet) kan de inzet van zelfstandigen (wettelijk) zijn toegestaan.

De VGN pleit ervoor dat de nieuwe wetgeving niet alleen meer duidelijkheid biedt, maar ook uitvoerbaar is in de dagelijkse praktijk van de gehandicaptenzorg. Daarbij moet helder zijn wanneer sprake is van zelfstandig ondernemerschap, welke ruimte blijft bestaan voor de inzet van zelfstandigen en hoe zorgorganisaties dit in de praktijk kunnen onderbouwen. Alleen met duidelijke en werkbare kaders kunnen organisaties de noodzakelijke flexibiliteit behouden en tegelijkertijd voldoen aan wet- en regelgeving.

Aantrekkelijk werk

De Prinsjesdagstukken erkennen dat de arbeidsmarkt structureel krap blijft en benoemen de zorg als sector met grote personeelstekorten. Vanaf 2027 zet het kabinet de resterende middelen uit de Maatwerkregeling Duurzame Inzetbaarheid en Eerder Uittreden in voor een nieuwe Duurzame Inzetbaarheidsagenda.

De Prinsjesdagstukken bevatten echter weinig nieuwe maatregelen op het terrein van arbeidsomstandigheden die specifiek relevant zijn voor de gehandicaptenzorg. Thema's als werkdruk, agressie en geweld, psychosociale arbeidsbelasting, fysieke belasting, onregelmatige diensten en sociale veiligheid krijgen geen herkenbare sectorspecifieke

uitwerking. Tegelijkertijd nemen de uitgaven aan arbeidsongeschiktheid toe. Dit vergroot het financiële belang van preventie, duurzame inzetbaarheid en goede begeleiding bij ziekte en arbeidsongeschiktheid.

Voor de gehandicaptenzorg is het vooral van belang hoe de Duurzame Inzetbaarheidsagenda verder wordt uitgewerkt en in hoeverre generiek arbeidsmarktbeleid aansluit bij de specifieke arbeidsrisico's en preventie-infrastructuur van de gehandicaptenzorg. Daar blijft de VGN zich voor inzetten.

Leren en ontwikkelen

De VGN is positief over de koers die verschillende ministeries uitzetten om een leven lang ontwikkelen mogelijk te maken. Zo lezen we dat het ministerie van OCW in 2027 kiest voor de Nationale Talentstrategie, de versterking van een Leven Lang Ontwikkelen (LLO) en de verlenging van het Stagepact en de Werkagenda mbo. Daarnaast zien we dat de ministeries van SZW en VWS, plannen hebben omschreven en regelingen beschikbaar stellen die goed op deze beweging aansluiten.

De Nationale Talentstrategie, ambities voor leven lang ontwikkelen, het Stagepact en de Werkagenda mbo raken allemaal aan dezelfde opgave: voldoende vakmensen opleiden voor maatschappelijke sectoren. De VGN vindt daarom dat een nauwe samenwerking tussen de ministeries van OCW, VWS, SZW en andere betrokken ministeries noodzakelijk is. Zo kan worden voorkomen dat de ambities en regelingen van de verschillende ministeries elkaar niet tegenwerken, maar juist versterken.

Het ministerie van SZW stelt de SLIM-scholingssubsidie weer beschikbaar. Voor deze regeling is in 2027 € 31 miljoen beschikbaar voor praktijkgerichte leer-werktrajecten gericht op instroom, doorstroom en overstap naar maatschappelijk cruciale sectoren, waaronder de gehandicaptenzorg. Daarnaast blijft de subsidieregeling Praktijkleren in de derde leerweg beschikbaar voor werkenden en werkzoekenden die zich via mbo-trajecten willen bij- of omscholen.

Binnen het Meerjarig Investeringsprogramma Duurzame Inzetbaarheid (DI) en Leven Lang Ontwikkelen (LLO) blijft de Expeditie-regeling en DI&LLO beschikbaar voor innovatieve projecten. In 2027 ligt daarbij extra nadruk op de aanpak van zwaar werk.

Voor 2027 is € 85,8 miljoen beschikbaar voor het versterken van de lerende omgeving. Deze middelen zijn beschikbaar gesteld uit het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Ook de leden van de VGN kunnen hier gebruik van maken. De focus van deze middelen ligt hier op voldoende instroom en het om- en bijscholen van professionals op belangrijke thema's die ook worden benoemd in [Visie 2035](#) van de VGN, zoals: de inzet van ondersteunende technologie, preventie, passende zorg, en samenwerking met informele netwerken. Daarnaast zet VWS in

op een skillsgerichte arbeidsmarkt, regionale samenwerking, innovatie, goed werkgeverschap en komt er een Mantelzorgagenda 2027-2030. Verder is er € 136,6 miljoen voor het Stagefonds in schooljaar 2026-2027. Dit is het laatste jaar dat deze regeling kan worden benut.

Ook de voortzetting van de subsidieregeling Praktijkleren (OCW) is belangrijk. Werkgevers spelen een cruciale rol bij het opleiden van toekomstige professionals. Dat het budget in 2027 groeit naar € 265,3 miljoen en de maximale subsidie wordt geïndexeerd naar circa € 2.800 per leerwerkplek, is daarom een positieve ontwikkeling. Dit helpt werkgevers om te blijven investeren in stage- en leerwerkplaatsen en draagt direct bij aan voldoende gekwalificeerde professionals voor de toekomst.

De VGN is positief over de brede aandacht voor een leven lang ontwikkelen, maar benadrukt dat samenwerking tussen ministeries essentieel is om ambities om te zetten in resultaten voor werkgevers en medewerkers.

Ook onderschrijven wij het uitgangspunt dat werkgevers verantwoordelijkheid dragen voor opleiden en goed werkgeverschap. Het is belangrijk dat zorgorganisaties daarvoor voldoende financiële en organisatorische ruimte krijgen.

Sociale zekerheid

Het kabinet ziet af van de verlaging van het maximumdagloon voor de berekening van onder andere de WW- en de WIA-uitkeringen en heeft besloten de een-op-een koppeling van de AOW-leeftijd uit de begroting te halen. Een aantal andere maatregelen, bijvoorbeeld de verkorting van de maximale WW-duur, wordt met een jaar uitgesteld. Daarmee wil het kabinet ruimte creëren voor een inhoudelijk gesprek over de toekomst van het arbeidsongeschiktheidsstelsel, de sociale zekerheid en de arbeidsmarkt zonder voorwaarden vooraf.

Voor mensen met een beperking die afhankelijk zijn van een uitkering of juist de stap naar betaald werk willen zetten, is het essentieel dat zij duidelijkheid hebben op de korte én lange termijn over hun inkomen. Tegelijkertijd blijft onduidelijk hoe toekomstige hervormingen van de sociale zekerheid eruit gaan zien.

Daarom dringt de VGN erop aan dat de inkomenszekerheid van mensen met een beperking gewaarborgd moet blijven en dat zij zonder financiële risico's de overstap kunnen maken naar betaald werk, in de wetenschap dat zij de stap terug kunnen zetten als dat nodig is. Intussen stijgen de kosten van met name de Regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsongeschikten (WGA) en de Ziektewet. Om deze kostenstijging te financieren wordt de premie voor de Werkhervattingskas (Whk) in 2027 verhoogd naar 1,67 procent. Dat is 0,15 procentpunt hoger dan in 2026. Normaal gesproken zou dit gecompenseerd worden door een

lagere premie voor het ArbeidsOngeschiktheidsFonds (AOF). Maar dat is nu niet het geval, wat leidt tot een lastenverzwaring.

Voor zorgorganisaties betekent een hogere Whk-premie een beperkte stijging van de werkgeverslasten. Deze ontwikkeling onderstreept het belang van aandacht voor duurzame inzetbaarheid, het voorkomen van uitval en goede begeleiding van werknemers bij ziekte en arbeidsongeschiktheid.

Voor onze leden is het van belang de premieontwikkeling mee te nemen in de bedrijfsvoering.

Participatiewet

In 2027 treden de laatste maatregelen van de Participatiewet in balans in werking, zoals ondersteuning bij maatschappelijk participatie. Daarnaast onderzoekt het kabinet hoe de Participatiewet verder kan worden verbeterd, onder meer door mensen die niet kunnen werken vanwege een chronische ziekte of beperking beter te ondersteunen. Ook wordt gekeken naar meer harmonisatie van het gemeentelijk re-integratiebeleid, vanwege de verschillen tussen gemeenten onderling en tussen gemeenten en UWV.

Veel mensen in de Participatiewet kunnen vanwege hun beperking geen betaald werk verrichten, maar wel hun talenten benutten om de samenleving mooier te maken. Vanuit de Participatiewet kunnen gemeenten hen hierbij ondersteunen.

De VGN vindt het belangrijk dat gemeenten ook echt werk maken van de ondersteuning van mensen met een beperking zodat zij kunnen participeren in de samenleving en er wordt aangesloten bij hun talenten en interessegebieden.

2. Inclusieve samenleving

Implementatie VN-verdrag handicap

In de VWS-begroting staat dat de uitvoering van de rijksbrede Werkagenda VN-verdrag Handicap 2025 – 2030 in 2027 wordt voortgezet om stappen te zetten naar een inclusieve samenleving. Dit vereist een 'inspanning vanuit alle levensdomeinen' om drempels die mensen met een beperking ervaren weg te nemen. Om eigen regie en zelfredzaamheid met passende en kwalitatief goede ondersteuning te realiseren, zijn volgens het ministerie van VWS 'echte veranderingen in de organisatie van zorg, en een beweging van zorg naar gezondheid en welzijn' nodig. Het kabinet gaat met de cliëntenorganisaties, professionals, zorgaanbieders, zorgkantoren en gemeenten aan de slag om een gezamenlijk toekomstperspectief te formuleren en te komen tot bestuurlijke afspraken.

De VGN ondersteunt en draagt waar mogelijk bij aan de uitvoering van de (al in 2025 tot stand gekomen) Werkagenda VN-verdrag, maar betreurt de trage uitvoering en het gebrek aan ambitie in deze agenda.

Inclusieve arbeidsmarkt

Het kabinet wil dat meer mensen die nu ongewild langs de kant staan, kunnen meedoen in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Met het actieprogramma Nederland Werkt wil het kabinet samen met verschillende organisaties een brede beweging vormen, zodat mensen die willen en kunnen bijdragen daar ook de kans voor krijgen.

Daarnaast moet iedere arbeidsmarktregio beschikken over een werkcentrum waar werkzoekenden, werkenden en werkgevers terecht kunnen voor ondersteuning, bijscholing en werk. Ook werkt het kabinet aan een nieuwe banenafpraak voor mensen met een arbeidsbeperking, waarbij de ondersteuningsbehoefte leidend moet zijn.

Het kabinet wil ook mensen zonder arbeidsvermogen die onder de Participatiewet vallen beter ondersteunen. Voor deze groep wordt verkend of op termijn een individuele uitkering buiten de Participatiewet mogelijk is. Deze verkenning maakt onderdeel uit van een bredere hervorming van het arbeidsongeschiktheidsstelsel.

Het programma Nederland Werkt raakt direct aan de ondersteuning van mensen met een beperking richting werk en participatie. De regionale werkcentra kunnen voor mensen met een beperking een belangrijke toegang vormen tot ondersteuning bij scholing en werk. Ook de verdere uitwerking van de banenafpraak is relevant voor mensen met een arbeidsbeperking en de organisaties die hen ondersteunen.

De VGN staat positief tegenover het programma Nederland Werkt. Tegelijkertijd vinden wij dat betaald werk niet voor iedereen het enige of hoogste doel mag zijn. Het is belangrijk dat er ruimte blijft voor verschillende vormen van participatie en talentontwikkeling, ook wanneer betaald werk niet mogelijk is. Dit sluit aan bij Visie 2035, waarin een betekenisvol leven, ontwikkeling en meedoen centraal staan.

Het kabinet werkt aan een nieuwe banenafpraak waarin de ondersteuningsbehoefte van mensen centraal staat. In het najaar van 2026 wordt de Tweede Kamer hierover nader geïnformeerd. Daarnaast werkt het kabinet aan een verbreding van de doelgroep van de banenafpraak. Daarbij wordt onder meer verkend hoe loonkostensubsidie beschikbaar kan worden gesteld voor mensen in de WIA, WW en Wajong in plaats van de loondispensatie.

De banenafpraak is van groot belang voor mensen met een arbeidsbeperking die ondersteuning nodig hebben om aan het werk te gaan of te blijven. Het voornemen om de ondersteuningsbehoefte centraal te stellen, biedt een kans om beter aan te sluiten bij de praktijk van mensen die extra begeleiding of voorzieningen nodig hebben. Ook kan een

verbreding van de doelgroep gevolgen hebben voor de kansen van mensen met een beperking op de arbeidsmarkt.

De VGN vindt het positief dat het kabinet werkt aan een nieuwe banenafspraken waarin de ondersteuningsbehoefte van mensen centraal staat. Dit sluit aan bij het uitgangspunt dat iedereen de mogelijkheid moet hebben om mee te doen op een manier die past bij zijn of haar mogelijkheden.

Daarbij vindt de VGN dat de uitwerking echt moet bijdragen aan meer kansen voor mensen met een arbeidsbeperking en moet aansluiten bij de ondersteuning die zij nodig hebben om te kunnen werken. Dit sluit aan bij Visie 2035, waarin ontwikkeling, participatie en een betekenisvol leven centraal staan. De VGN volgt de verdere uitwerking van deze plannen nauwgezet

3. Passende zorg

Het kabinet wil passende zorg verder verankeren in wet- en regelgeving, zodat passende zorg overal de norm wordt.

Voor de langdurige gehandicaptenzorg is het van belang dat passende zorg niet alleen gaat over doelmatigheid en effectiviteit, maar vooral over ondersteuning die aansluit bij het leven van mensen met een beperking. Het gaat om kwaliteit van leven, eigen regie en samenwerking met het netwerk rondom de persoon.

De VGN vindt het belangrijk dat passende zorg in de langdurige gehandicaptenzorg wordt ingevuld vanuit de levenslange en levensbrede ondersteuningsvraag van mensen met een beperking. Dit sluit aan bij de uitgangspunten van Visie 2035, waarin een betekenisvol leven centraal staat. Om leden hierbij te ondersteunen heeft de VGN samen met leden de [Sectorbrede duiding: Passende zorg, ondersteuning en behandeling in de langdurige gehandicaptenzorg](#) opgesteld.

Deze duiding biedt handvatten voor beleid en praktijk, onder meer voor onze stakeholders rond zorginkoop, organisatieontwikkeling, onderwijs en samenwerking. De VGN blijft aandacht vragen voor een invulling van passende zorg die aansluit bij het leven van mensen en niet uitsluitend vanuit het perspectief van de curatieve zorg wordt benaderd.

Gezondheid en preventie

Om te komen tot de gezondste generatie ooit wil het kabinet investeren in preventie, beginnend bij de jeugd. Gezondheid is daarbij meer dan alleen niet ziek zijn. Naast fysieke en

mentale gezondheid gaat het volgens het kabinet ook om een gezonde leefomgeving, bestaanszekerheid, sociale relaties en de mogelijkheid om veilig en kansrijk op te groeien.

Met het oog op deze 'gezondste generatie ooit' wil het kabinet sport en bewegen in het dagelijks leven stimuleren voor mensen met én zonder beperking. Daarom investeert het kabinet onder andere in accommodaties en speelplekken om aan te sluiten bij wat mensen in het dagelijks leven kan helpen meer te sporten en bewegen. De VGN vindt het belangrijk dat daarbij voldoende oog is voor de toegankelijkheid van deze accommodaties en speelplekken voor mensen met een beperking.

Het kabinet stelt via het nationale Programma Pandemische Paraatheid structureel € 162 miljoen beschikbaar voor de versterking van de infectieziektebestrijding en de voorbereiding van de zorg op gezondheids crises. De focus ligt daarbij vooral op de publieke en curatieve gezondheidszorg.

De VGN blijft aandacht vragen voor een herkenbare positie van de gehandicaptenzorg bij beleidsontwikkeling rond gezondheids crises en pandemische paraatheid. Daarnaast is de VGN betrokken bij de ontwikkeling van een kenniswegwijzer pandemische paraatheid in de gehandicaptenzorg. Deze kenniswegwijzer wordt door Vilans ontwikkeld in opdracht van het ministerie van VWS vanuit het programma Samen scherp op schoon werk en wordt naar verwachting in het najaar gelanceerd.

4. Langdurige zorg (financiën)

De VWS-begroting voor 2027 laat voor de gehandicaptenzorg een rustig beeld zien. Grote beleidswijzigingen blijven uit doordat de eerder voorgenomen tariefmaatregelen zijn geschrapt. De financiële kaders sluiten aan bij de [Kamerbrief van minister Sterk van Langdurige zorg van 1 juli 2026](#). De begroting bevat vooral bevestigingen van eerder genomen besluiten en verschuivingen in de dekking van maatregelen.

Voor VGN-leden is vooral van belang dat:

- Er in 2027 geen nieuwe bezuinigingen of tariefkortingen worden doorgevoerd. Dit geeft financiële rust na jaren van onzekerheid.
- De geschrapte maatregelen vanaf 2028 worden betrokken bij de te maken bestuurlijke afspraken. De minister heeft deze al verwerkt in het verlaagde Wlz-kader voor 2028 en later.
- De vergoeding gederfd rendement eigen vermogen (VGREV) in 2027 niet wordt ingevoerd. Dit betekent dat aanbieders nog geen compensatie ontvangen voor het aanhouden van eigen vermogen.

Onderstaande tabel geeft het totaalbeeld van het effect van de verschillende maatregelen en besluiten voor de gehandicaptenzorg (gepresenteerd als het verschil ten opzichte van het jaar 2026).

Maatregel (in miljoen euro's)	2027	2028	2029	2030	2031
<i>Oude tariefmaatregelen</i>	0	0	0	0	0
- Meerjarig contracteren	-52	-52	-52	-52	-52
- Taakstelling behandeling	-88	-88	-88	-88	-88
- Opschaling digitale zorg	-18	-44	-73	-99	-108
- Schrappen maatregelen*	+158	+184	+213	+239	+248
<i>Coalitieakkoord: Scheiden wonen-zorg</i>	0	0	0	0	0
- Aandeel gehandicaptenzorg**	-45	-119	-193	-267	-342
- Schrappen maatregel***	+45	+119	+193	+267	+342
<i>Kostenonderzoek VGREV</i>	0	pm	pm	pm	pm
<i>Tarieven logeerszorg</i>	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
Totaal	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5

* In haar brief van 1 juli 2026 aan de Kamer heeft minister Sterk aangegeven de budgettaire opgave die hieruit voortvloeit te willen betrekken bij het te sluiten bestuurlijk akkoord.

** Door VGN geraamd GHZ-aandeel in de totale Wlz-taakstelling van structureel € 990 miljoen.

*** In haar brief van 1 juli 2026 aan de Kamer heeft minister Sterk aangegeven de maatregel voor 2027 te schrappen. De dekking voor dat jaar is gevonden in het uitstellen van de vergoeding voor het gederfd rendement op eigen vermogen (VGREV). Voor 2028 en later wordt de budgettaire opgave betrokken bij het te sluiten bestuurlijk akkoord.

Hieronder treft u op de meeste posten een toelichting.

Oude tariefmaatregelen

De maatregel meerjarig contracteren, de taakstelling Wlz-behandeling en de maatregel opschaling digitale zorg voor de gehandicaptenzorg, hebben jarenlang boven de markt gehangen. Mede dankzij de lobby vanuit de VGN zijn de maatregelen herhaaldelijk uitgesteld. In het voorjaar van 2026 zijn ze uiteindelijk definitief geschrapt. In haar brief van 1 juli 2026 aan de Kamer heeft minister Sterk van Langdurige zorg aangegeven de budgettaire opgave die hieruit voortvloeit, te willen betrekken bij het te sluiten bestuurlijk akkoord. De minister heeft

dat gedaan door het beschikbare kader voor de Wlz met ingang van 2028 met dit bedrag te verlagen.

Coalitieakkoord: scheiden wonen-zorg

De maatregel scheiden wonen-zorg in de Wlz stamt uit het huidige coalitieakkoord, maar kwam al snel onder vuur te liggen vanwege het ondoordachte karakter ervan. Al in het vroege voorjaar van 2026 kondigde de minister aan deze maatregel voor 2027 te schrappen. In haar brief van 1 juli 2026 aan de Kamer heeft de minister aangegeven dat er nu meer tijd is om via een zorgvuldig proces bestuurlijke afspraken te maken om tot een invulling van de maatregel te komen. Ook voor deze maatregel geldt dat de minister het beschikbare kader voor de Wlz met ingang van 2028 met een corresponderend bedrag heeft verlaagd.

In de genoemde brief van 1 juli rekent de minister voor dat het aldus resulterende kader voor de Wlz (en voor de gehandicaptenzorg) een groei kent die grosso modo overeenkomt met de groei in recente jaren. In de VWS-begroting herhaalt de minister dat in iets andere bewoordingen: 'Verder blijft de meerjarenraming vanaf 2027 gebaseerd op een realistisch uitgavenniveau, waaraan jaarlijks groei ruimte en loon- en prijsbijstelling wordt toegevoegd.' Voor de gehandicaptenzorg bedraagt de jaarlijkse groei ruimte 1,9% voor de periode 2028-2031.

Kostenonderzoek VGREV

De NZa heeft aangegeven dat de tarieven in de Wlz zouden moeten worden verhoogd in verband met het opnemen van een vergoeding voor gedeerd rendement op eigen vermogen (VGREV). De minister had onder andere hiervoor al een reservering in de begroting vanaf 2027 opgenomen. De minister heeft echter besloten de implementatie van deze vergoeding in 2027 te blokkeren en de gereserveerde middelen (deels) in te zetten voor het in 2027 schrappen van de maatregel scheiden wonen-zorg.

Tarieven logeerszorg

Op basis van een kostenonderzoek heeft de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) de tarieven voor logeerszorg per 2027 verhoogd met € 3,5 miljoen. Deze verhoging maakt het mogelijk om een afzonderlijke logeerprestatie te bekostigen voor cliënten met een verstandelijke beperking en een Wlz-indicatie VG7 of VG8 die niet in aanmerking komen voor de prestatie logeren ZEVMB.

Tot en met 2026 geldt voor logeren binnen de grondslag verstandelijke handicap (VG) één uniforme prestatie met een gelijk tarief voor alle VG-doelgroepen. Vanaf 2027 wordt voor cliënten met de meest intensieve ondersteuningsvraag een afzonderlijke prestatie met een eigen maximumtarief geïntroduceerd. Hiermee sluit de bekostiging beter aan bij de hogere zorg- en ondersteuningsintensiteit van deze doelgroep.

De VGN is tevreden over het schrappen van de tariefmaatregelen en steunt de beweging naar een gehandicaptenzorg die ook op lange termijn toegankelijk, betaalbaar en van goede kwaliteit blijft. Die beweging sluit nauw aan bij Visie 2035 van de VGN. De VGN is bereid in het kader van het te sluiten akkoord anders te kijken, anders te organiseren en dingen anders te doen dan voorheen. De sector wil richting geven aan de oplossingen die nodig zijn: rond arbeidsmarkt, innovatie, samenwerking in de regio, de organisatie van zorg en een doelmatige inzet van ondersteuning.

De VGN constateert wel dat er nog veel werk te doen is in het concretiseren van plannen, verantwoordelijkheden en randvoorwaarden. Ook financiële zaken vragen nog om nadere uitwerking in de komende maanden.

Ten slotte hecht de VGN aan adequate, kostendekkende tarieven, waarbij wordt aangesloten bij de inzichten van de NZa. De VGN vindt het belangrijk dat in 2028 een vergoeding voor het aanhouden van eigen vermogen in de tarieven wordt opgenomen en blijft daarvoor lobbyen. De VGN houdt twijfels bij de juridische route waarlangs de minister de implementatie van deze vergoeding in 2027 heeft geblokkeerd.

5. Kennis-, informatie- en innovatiebeleid

Het ministerie van VWS zet kennis-, informatie- en innovatiebeleid in ter ondersteuning van passende zorg. Hiervoor worden subsidies verstrekt voor onder meer kennisontwikkeling en kennisdeling, richtlijnontwikkeling, databeschikbaarheid voor onderzoek en kenniscentra voor specifieke doelgroepen. Ook wordt de bekostiging van kenniscentra voor onder andere NAH+ en MS structureel geborgd. Daarnaast zijn middelen beschikbaar voor de ontwikkeling van de kennisinfrastructuur LVB+ en EVB+.

Deze investeringen dragen bij aan het beschikbaar maken en ontwikkelen van kennis voor professionals en organisaties. Dat is van belang voor de kwaliteit van ondersteuning en behandeling, met name voor mensen met complexe ondersteuningsvragen.

De VGN is positief over investeringen in de kennisinfrastructuur van de langdurige zorg. Een sterke kennisbasis helpt professionals en organisaties om passende ondersteuning en behandeling te bieden. Voor de gehandicaptenzorg is het belangrijk dat kennisontwikkeling voor specialistische en complexe doelgroepen duurzaam wordt ondersteund.

6. Sociaal domein

Jeugd

Het kabinet werkt aan de uitvoering van de [Hervormingsagenda Jeugd](#). Daarbij ligt de nadruk op een sterke sociale en pedagogische basis, stevige lokale teams, minder inzet van specialistische jeugdhulp, minder uithuisplaatsingen en gesloten jeugdhulp, en een verbetering van de kwaliteit van de jeugdzorg. Aan de hervormingsagenda is een structurele besparingsopgave gekoppeld die oploopt tot circa € 1,5 miljard vanaf 2028. De voortgang wordt gevolgd door de onafhankelijke Deskundigencommissie Jeugd, die begin 2027 opnieuw adviseert over de voortgang en de houdbaarheid van het stelsel.

Daarnaast werkt het kabinet aan nieuwe wetgeving. Het wetsvoorstel Reikwijdte Jeugdwet moet meer duidelijkheid geven over de afbakening van de jeugdhulpplicht. De VGN heeft samen met de andere partijen binnen de Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (BGZJ) in een [consultatiereactie](#) zorgen geuit bij dit wetsvoorstel.

Met de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg, die in 2025 door de Tweede Kamer is aangenomen, worden onder meer nieuwe eisen gesteld aan de regionale samenwerking. Vanaf 1 januari 2027 moeten jeugdregio's beschikken over een gemeenschappelijke regeling en een regiovisie die voldoet aan de wettelijke eisen. Lopende contracten voor jeugdhulp mogen worden uitgediend.

Daarnaast hebben de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het ministerie van VWS afgesproken om in 2026 gezamenlijk te verkennen hoe de ondersteuning aan kwetsbare jongeren en gezinnen kan worden versterkt en tegelijkertijd houdbaar kan blijven. Op basis van deze verkenning wordt in 2027 ingezet op meer grip en sturing binnen het jeugdstelsel.

Het kabinet zet in op gezondheid en preventie. Er wordt verkend hoe gezondheidstaken wettelijk kunnen worden verankerd, bijvoorbeeld rondom Kansrijke Start, valpreventie en seksuele gezondheid.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Het kabinet wil het sociaal domein toekomstbestendig maken door meer in te zetten op preventie, zelfredzaamheid, mantelzorg en sociale netwerken. In dat kader wordt huishoudelijke hulp niet langer als reguliere Wmo-maatwerkvoorziening aangeboden. Mensen die deze ondersteuning zelf kunnen betalen, moeten dit zelf organiseren. Voor mensen die dat niet kunnen, blijft een vangnet bestaan. Deze maatregel wordt uitgewerkt in samenhang met een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo.

Daarnaast investeert het kabinet in zorgzame buurten, gemeenschapsvorming, lokale teams en samenwerking tussen het sociaal en medisch domein. Lokale teams krijgen een centralere rol in het organiseren van ondersteuning en moeten toegankelijker en meer uniform gaan werken.

Voor de gehandicaptenzorg is vooral van belang dat er meer wordt verwacht van het eigen netwerk, mantelzorgers en informele ondersteuning. Tegelijkertijd erkent het kabinet dat mensen met een beperking vaak langdurig afhankelijk zijn van ondersteuning en dat professionele ondersteuning niet altijd kan worden vervangen door informele hulp. Ook blijft het kabinet inzetten op participatie, inclusie en eigen regie in het kader van het VN-verdrag Handicap.

De versterking van lokale teams en wijkgerichte ondersteuning biedt kansen om ondersteuning dichterbij inwoners te organiseren. Voor mensen met een beperking is daarbij wel van belang dat specialistische expertise beschikbaar blijft, ook wanneer deze lokaal is georganiseerd. De verschuiving naar een sterkere sociale basis sluit aan bij de ambitie uit Visie 2035 om mensen met een beperking zoveel mogelijk eigen regie, betekenisvolle relaties en kansen om mee te doen te bieden. Tegelijkertijd vraagt deze ontwikkeling om blijvende aandacht voor tijdige toegang tot specialistische ondersteuning en expertise.

De VGN vindt het belangrijk dat lokale teams en gemeenten voldoende kennis hebben van mensen met een beperking en dat specialistische expertise uit de gehandicaptenzorg vroegtijdig kan worden ingezet. Daarnaast vraagt de VGN aandacht voor een goede samenwerking tussen het sociaal domein en de langdurige zorg. De VGN zal blijven inzetten op een sterke sociale basis, waarbij expertise en consultatie vanuit gehandicaptenzorgorganisaties tijdig beschikbaar zijn om mensen met een beperking zo zelfstandig mogelijk en met zoveel mogelijk eigen regie te ondersteunen.

7. Forensische zorg

In 2027 richt het ministerie van JenV zich op versterking van veiligheid, rechtsstaat en aanpak van georganiseerde criminaliteit. Binnen de forensische zorg ligt de inzet bij tbs (terbeschikkingstelling) op instandhouding en uitbreiding van capaciteit (waaronder via een garantieregeling), verbetering van kwaliteit en veiligheid van behandeling, ketensamenwerking, kennisontwikkeling en doorstroom naar gemeenten.

Voor de Overige forensische zorg (Ofz) gaat het om passende capaciteit (klinisch en ambulantly), continuïteit van zorg, aansluiting op het sociaal domein en reguliere zorg, kwaliteitsverbetering, monitoring, innovatie en nazorg.

Mensen met meervoudige problematiek – waaronder een (licht) verstandelijke beperking, psychiatrische problematiek, verslaving en schulden – zijn oververtegenwoordigd in de strafrechtketen. Een deel van hen krijgt forensische behandeling in een borg-instelling of ambulante begeleiding bij een aanbieder van LVB-zorg.

Veel cliënten hebben ook na afloop van hun forensische titel blijvende behoefte aan ondersteuning door aanbieders van gehandicaptenzorg. Goede ketensamenwerking en continuïteit van zorg zijn daarom essentieel, met passende mogelijkheden voor door- en uitstroom naar reguliere zorg. Dit draagt bij aan stabiliteit, veiligheid en perspectief voor cliënten en sluit aan bij Visie 2035, waarin meedoen, ontwikkelen en betekenisvol leven centraal staan.

De VGN ziet dat de JenV-begroting weinig nieuw beleid bevat voor de forensische zorg, maar dat bestaande programma's worden voortgezet. Het gaat onder meer om Preventie met Gezag en de Werkagenda aansluiting reguliere en forensische zorg.

8. Administratieve lasten, digitalisering en technologie

Het kabinet zet bestaande plannen voor digitalisering voort. Anders dan in voorgaande jaren bundelt VWS de middelen die zorgbreed beschikbaar zijn voor standaardisatie en gegevensuitwisseling. Daarbij gaat het onder meer om investeringen in het Gezondheidsinformatiestelsel (GIS), de Nationale Visie en Strategie (NVS), de implementatie van de European Health Data Space (EHDS) en de bijbehorende oprichting van een Gezondheidsdata Autoriteit (GDA). Daarnaast wordt ingezet op gegevensuitwisseling, persoonlijke gezondheidsomgevingen (PGO's), medicatieoverdracht en technologische innovatie.

Digitalisering, goede gegevensuitwisseling en technologische innovatie zijn ook voor de gehandicaptenzorg van belang. Deze kunnen bijdragen aan toekomstbestendige zorg, betere samenwerking en informatievoorziening binnen en tussen organisaties. Voor leden is relevant dat landelijke ontwikkelingen op het gebied van databeschikbaarheid en gegevensuitwisseling doorgaan.

Er zijn er nauwelijks middelen voor technologische innovatie geoormerkt voor de gehandicaptenzorg. Een groot deel van de genoemde subsidies wordt zorgbreed beschikbaar gesteld, in veel gevallen via het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Hierdoor zijn deze middelen niet vanzelfsprekend beschikbaar voor gehandicaptenzorgaanbieders.

Bij programma's rond gegevensuitwisseling, PGO's en medicatieoverdracht is de VGN actief betrokken en werken we samen met AZWA-partijen. Waar passend worden leden

aangehaakt. Ook is de VGN betrokken bij verschillende stuurgroepen en stemt de VGN regelmatig af met de VVT-sector (Verpleging, Verzorging en Thuiszorg) om ervoor te zorgen dat digitaliseringsontwikkelingen aansluiten bij de langdurige zorg.

9. Duurzaamheid

Het kabinet stopt in 2027 met het financieren en coördineren van de Green Deal Duurzame Zorg. Tegelijkertijd blijft de verduurzamingsopgave in de zorg groot. De VGN betreurt dat het kabinet zich terugtrekt, maar pakt samen met andere zorgbranches de handschoen op om de Green Deal Duurzame Zorg voort te zetten.

Het kabinet wil zich in 2027 blijven inzetten voor het terugdringen van netcongestie. Netcongestie is een belangrijke barrière, ook in de gehandicaptenzorg. De VGN vindt het belangrijk dat dit knelpunt wordt opgelost.

Het ministerie van VRO stelt voor 2027 € 438 miljoen subsidie beschikbaar voor de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, de DUMAVA-subsidie (Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed). In 2026 is voor de DUMAVA de 5e tranche opengesteld. Voor toegekende subsidies binnen deze tranche zal het voorschotbedrag worden gepland en overgemaakt in 2027. Daarnaast wordt in 2027 een volgende tranche opengesteld. Tegelijkertijd blijkt in de praktijk dat deze regeling onvoldoende is om zorgorganisaties volledig te ondersteunen bij het behalen van de klimaatdoelstellingen uit de Green Deal Duurzame Zorg.

10. Onderwijs - zorg

Onderwijs

Een belangrijke beleidsprioriteit van het ministerie van OCW is dat alle kinderen goed onderwijs krijgen. Het kabinet zet daarom in op het voorkomen van schooluitval en meer maatwerk voor leerlingen die dreigen uit te vallen. Dit gebeurt onder meer via het wetsvoorstel Maatwerk in het funderend onderwijs.

De VGN ondersteunt de doelstelling van dit wetsvoorstel. Het borgt de ruimte van het experiment onderwijs-zorgarrangementen (OZA's) voor kinderen. Wel ziet de VGN nog [belangrijke aandachtspunten](#) voor de uitvoering.

Voor de langere termijn werkt het kabinet aan de transitie van passend naar Inclusief onderwijs. Uitgangspunt van inclusief onderwijs is dat alle kinderen onderwijs kunnen volgen op

een school dichtbij huis, met de ondersteuning die zij nodig hebben. Een sterk schoolklimaat, een stevige pedagogische basis en goede samenwerking tussen onderwijs, zorg en gemeenten zijn hierbij essentieel. Deze ontwikkeling sluit aan bij het thema [Samen opgroeien](#) van Visie 2035.

Het kabinet blijft daarnaast investeren in kansengelijkheid. Via het programma School & Omgeving, de inzet van brugfunctionarissen en het programma Schoolmaaltijden krijgen kinderen die dat nodig hebben extra ondersteuning bij hun ontwikkeling en schoolloopbaan.

Vanaf 2029 worden deze regelingen omgezet van tijdelijke subsidies naar structurele bekostiging. Ook werkt het ministerie van OCW via het programma Ontwikkeling Jonge Kind aan versterking van de aandacht voor jonge kinderen en hun ontwikkeling.

11. Wonen

Het kabinet wil de investeringsruimte van woningcorporaties vergroten en blijft via de woondeals inzetten op voldoende passende woningen voor aandachtsgroepen. Ook wordt met de Wet versterking regie op de volkshuisvesting de regie op de woningbouwopgave versterkt.

Voor mensen met een beperking is de beschikbaarheid van passende woningen een randvoorwaarde om zelfstandig te kunnen wonen, mee te doen in de samenleving en ondersteuning dichtbij huis te ontvangen. Tekorten aan geschikte woningen kunnen doorstroming belemmeren en de verdere extramuralisering onder druk zetten. De aandacht voor passende woningen sluit aan bij Visie 2035, waarin mensen met een beperking zoveel mogelijk kunnen wonen, leven en deelnemen in gewone wijken en buurten.

Voor de VGN is vooral van belang dat in regionale woondeals concrete afspraken worden gemaakt over voldoende geschikte woningen voor mensen met een beperking. Alleen dan kunnen gemeenten, woningcorporaties en zorgorganisaties samen de beweging naar meer zelfstandig wonen ondersteunen en passende zorg en ondersteuning vanuit zowel de Wmo als de Wlz organiseren.

De VGN blijft aandacht vragen voor een integrale aanpak van wonen, zorg en ondersteuning. Voldoende geschikte woningen zijn een noodzakelijke voorwaarde om mensen met een beperking eigen regie, een betekenisvol leven en een volwaardige plek in de samenleving te bieden.